

A SZÉKELYEK EREDETE A ROVÁSKRÓNKA SZERINT (3.)

Mandics György

A Somogyi Antal-féle rovásírásos gyűjteményből tovább közöljük azokat a verseket, amelyek a székelyek történetével (is) foglalkoznak.

I.A. 16. ének ERDÉLYRŐL

Szerző: Mihál hegedűs
Cicero 27.ének.SARGY III, 63
Karacsay 14. ének; SARGY IV, 49-50.
SARGY V, 111-114,

16-23 szótagos sorok, 3 soros szakaszok, monorímmel (aaa/bbb/ stb.). Az ingadozás nagyon nagy. A legtöbb a 20-as sorhossz, de közeli a 18-asok száma is. A hosszú sor valószínűleg rövidebb sorok összegeként jelent meg. Másolók magyarázó beírásai születtek az extra hosszú sorokat.

HALGASS / FIAM / ÖReG / HeGeDüSTÜL / RÉGI / ÉNeKeT / KIT / eRDELRLÜL / ÉNeKeLeK / MAGYAROK / NAGY / RÉGeN / SZCITIÁBUL / KÖZeL / AKARATUL / eL / eReDÉNeK / SZÁZ / NYOLC / ÁGON / LE / ÜLTék / DONTÖNÉL / DE / ONAT / IS / FeL / KeLNÉNeK / HOGY / TURUL //IMTIRE / ÁLMOS / FeJeDeLeM / MONTA// NeM / eZ / HeLENK / OTT / VAN / ATILA / ÖRÖKIBEN / NAGY / LeGeLeT / BÜVIBEN / HAVAS / HeGYeKeN / TULNAN / KIRÜL / IS / TALTOSOKTUL / APÁITOKTUL / HALLOTTATOK / MeND / ANYIAN / eL / MeG / INDULNAK / TURUL / VeZeTTéVeL / TUHUTUM / MeGÉRKeZÉK / HALLOTTA / SZÉP / ATTYÁTUL / OTTAN / NAGY / HAVASOK ALATT / VÖLBeN / SZÉK / KIBeN / MeG IS / MARADÁNAK / Ö / ÁGÁNAK / NÉPI / A / HUGYAN / eL / TÁVOZÉK / TÖBB / MeG IS / RÉGI / SZCITIÁBA / HUN / AJTON / GYÜTTE / VALA / AZÉRT / HOGY / HeGYeKeN / ÁT / KeLNÉNeK / NÉPeL / eLEINeK / IGY / SZÓLA / KeReSSÜNK / MÜ / ÁGUNK / NÉPIT / KIT / MON / JOVASOLTÁK / VALA / Ö / ÁGÁNAK / eLEI / eL / BE / INDULTANAK / ROKONOK / SZÉK / HeLYEIBE / LeLIK / OTT / SZÉP / ROKONAIKOT //MARATTANAK / eGYeMBE /

NeVEZIK / TUHUTUMOT / FÖ / VAJDÁNAK / MIND-NeK / NAGY / ÖRÜLTIRE / MiND / SZeReTi / VALA / HOGY / eRÖS / VITÉZ / VALA / MIND / IG / VÉDHeTi / HADA / IG eN SOK // NAGY / NÉPE / VALA / eZeNKÉP / LÖN / TUHUTUM / eRDÉLI / VAJDA / *KI / TISZTYBE / Ö / UTÁNA / MÉGIS / MARADÉKA / ÖRÖK / LEVÖN / eL / JUTA / *KIBÜL/LÁTHATTYA / MiND / IS/eRÖS / MAGA / FeLIT/SZÉT-SZANYA/NeM /eReSZTÉLI/ *AZÉRT/HOGY /eGGYeSSÉGBeN /VAGYON /IS / ÉP-SÉGBeN /AZ / KÜCSIND / eRDÖ /eLI/ *ORSZÁGNAK / NÉPI / LÁD / NeM / ÜZI / SeNKI / MiND / BIRAMÁBAN / MeGHeLeSLI / MIHÁL HeGeDÜS

MIHÁL hegedűs 1490 körül írta ezt a verset, amelyben új elem, hogy a hunok visszavonulása után Scitiába, a leszakadó csapatok egy része sorra visszatért a Kárpát-medencébe. Előbb AJTONY, majd ÁLMOS és végül TUHUTUM, akinek szilárd országot sikerült alapítania, elfogadott vezérekkel az ő véréből. A lakosság olyan számú volt, hogy ezt végre is tudta hajtani.

I.A. 17. ének A KERÉK TENGERRŐL (Tuhutum végrendelete)

Szerző: Pál hegedűs
Cicero K. 30 ének;SARGY III, 66-67.
Karacsay K 26.ének; SARGY IV,49-51.
SARGY V, 115-117.

17 szótagos sorok. Az utolsó sor hosszúság-hibája egy TI beillesztésével megoldható.

1. SZÉPTÜL / SZÉP / APÁINK / ÜLÉNeK / HIMÜLVE / KeReK / TÓGeRNÉL / 2. MIRE/ eGYBE / GYÜLÖZÉNeK / AL/ALÁN / ÚT-RUL / VÉGZÉK / LeSZ / DÉL / 3. MIG / ÉRIK / NAGY / SIVATAGOKAT / OSZTÁN / MeNNeK / e NyÉSZeTNeK / 4. MI - KéP / JOVALTA / SZeNT / L-ÉLeK / MeRT / VALA / MINDIGLeNTE /VÉLeK / 5. ÉRTék / VOLT / eGéSZ / NAGY / eRDÖ / LeG-VÉGI-RE / ATeLKÜZ -Be/LE/ / 6. HUN / NeM / IS / ÁLAPHATÁNAK / MeRT / TURUL / HAVASOKNAK / ÜSZTE/

7. AZéRT / KeLTeNeK / SZeReTeN/ ÁT /MAGAS HAVAS /HeGYeK / ALÁ / 8. BÖLCS /TUHUTUM / MeG / KeReNGÉ / TÁMATON / HOLOTT/IS / Meg/TALÁLÁ/ 9. RÉGI / FAJA / RÉSZIT / KI / SZÉKIT / MeG / NeM / HAGYÁ/HOGY / ATILA/ 10. HALÁLA / UTÁN / eGYeB / FA / MIND / NAGY / SZCITIÁBA / TÉR / VALA / 11. LÖN / eRDÉLI / FÖ / ÉS / NeMZeTe / FIRUL / FIRA / MeG / TARTOTTA / 12. HALÁLA / ÉRKeSZTÉN / TANÁLCSOT / HITTA / eLÖKNeK / MONDOTTA: / 13. „ÉN / ROKONIM /KeReK / TÓGERNÉL/IS / VALÁ-NAK / MIND /TÁ-MATON/ 14. MARAGYATOK / RÉGI / VÉReTeKKeL / A/HUN / MOST / SZÉKeTeK /VAGYON/ 15. E / HAVASI / VÁRAKBA / HUN / IMTITeK / / ÉLŐ / VILÁGÁBA/ 16. NAPOT / SILIOT / KIT/IS / IMTITHETTeK/TISZTA / ÁLDOZATBA / 17. HOGYAN/IS /VALÁTOK /TÓGeRNÉL /MARAGYA-TOK / MÁS / FÁK / MeLLeTT/ 18. TÁMATON //HUN / LÁTYÁTOK / eLÖBB / RÁTOK / ROHÓ /eLLeNSÉGeT / 19. MeG / NE / HAGYÁTOK / NAP / FÉNYeS- SIGE / IMITIT / VITÉZLeTeK/ 20. NAGY / BÖCSÜLTÜ/ÉS /KÉReTTeK / ÍGYeN / MiND / VILÁGNÁL / LeSZTeK/ PÁL HeGeDÜS

A Pál hegedűs által írt ének érdekességei a TÓGER és KERÉK TÓGER kifejezések. Ezek a TÓ és a TENGER összevonásából alakultak, hiszen az Azovi- és a Fekete-tenger is tó is, tenger is: körüljárható nagy víz, ám vize „keserű”, ahogyan egy versben írják. A Szeret, Erdély és Scitia nevei földrajzilag helyezik el a verset, Attila és Tuhutum neve pedig időbelileg (453 és a honfoglalás között). A székelyek a Kerek Tóger (azaz a Fekete-tenger? Azovi-tenger?) mellől a Turul ébresztésére indulnak át a Szereten, s jutnak Erdélybe Tuhutum vezérletével. Turul = Szent lélek, de ne hagyják el a Napimádást se, inti az énekes a hallgatóságot. Tipikus kiegészítés a keresztény ideológia és az ősi hit fő elemei között (Nap- és Turulimádat).

(folytatjuk)

vers

Pethő Lorand

éhes gyermek

(az utolsó szó jogán)

csak az istent
csak egy napra
lecserelném búzamagra

madarak nyelvén

a madarak nyelvén beszélt
míg felnőtt
majd felnőtt
nem érti ki hova tart
háton fekszik
mellén csigák bogarak

anyám ha sír

anyám ha sír
nem látja senki
anyám ha sír
az isten sem látja
padlóra hull a könnye
anyám ha sír
az ajtót bezárja
a belső szobába

csak a sehol kopog be
fáradt karjának
hűsíti lázát
távolba néz
majd könnyet töröl

szerelem mint kiséger

holdnak köldöke nőtt ma
figyeled, s gyermekkorod
meséled a lombnak
zsebedből rég kipotyogtak az üveggolyók
mi értelme volt a cirkuszi bravúrnak
ha haza csak szoba hűvöse vár
szerelmek féldcek között
kerested a kiutat
csak te tudod
és azok a nők
habzó szájú vadállatok
akik úgy szorították a pohár nyakát
mintha tyúkot fojtának
nézted ahogy a dohányszálak
picinyke nyelvükhöz tapadtak
majd végignyaltad ajkadat
ráfonódtál a derekukra
így szóttél éjszakát az éjszakával össze
megfeszültél minden nyelésnél
remélve valamelyik kocsmasztal alatt
átszalad a szerelem mint kiséger

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Balázs K. Attila (1973, Barót) író, költő
Bálint Tamás (1985, Székelyudvarhely) költő, közgazdász
Bettes István (1954, Rimaszombat) költő
Bogdán László (1948, Sepsiszentgyörgy) költő, író, újságíró
Dobsa Dorina (1995, Szentes) író
Gáll Attila (1978, Kovászna) költő, szerkesztő
Gáspár Ferenc (1957, Budapest) író, újságíró
György Attila (1971, Csíkszereda) író, újságíró, szerkesztő
Hodossy Gyula (1960, Dunaszerdahely) költő, író, szerkesztő
Iochom István (1956, Déva) újságíró, közíró
Jancsó Noémi (1988, Kolozsvár – 2010, Kolozsvár) költő, író
Lázár Emese (1968, Borszék) újságíró, szerkesztő
Mandics György (1943, Temesvár) tanár, költő, író, újságíró, esszéíró
Marcsák Gergely (1990, Kincseshomok) író, költő, zeneszerző, énekes
Márkus András (1988, Székelyudvarhely) költő, író
Miklóssi Szabó István (1977, Sepsiszentgyörgy) író
Muszka Sándor (1980, Kézdivásárhely) költő, író
Pethő Lorand (1983, Bánffyhunrad) költő, műfordító
Péter Beáta (1982, Csíkszereda) teatrológus, újságíró
Szakács István Péter (1957, Székelyudvarhely) tanár, író, publicista, irodalomtörténész
Szász Cs. Emese (1985, Székelyudvarhely) újságíró
Szekáry Zsuzsanna (1986, Budapest) képzőművész, kulturális újságíró
Szentmártoni János (1975, Budapest) költő, író
Szondy-Adorján György (1971, Csíkszereda) költő, író
Varga Melinda (1984, Gyergyószentmiklós) költő, szerkesztő

Lapszámunkat Farkaslaki Jakab György (1950, Farkaslaka) fa- és csontszobrász műveivel illusztráltuk.